

KONKURRANSEGRUNNETAGETS DEL III B2

Ytre Miljø

Sola – NAWSARH - Spisemesse

Prosjektnr. 240796

Kontraktsnr. C02741

Konkurransesgrunnlagets del III-B2
Ytre miljø

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 INNLEDNING	3
1.1 Bakgrunn	3
2 ANSVAR OG MYNDIGHET	3
2.1 De prosjekterende	3
2.2 Entreprenøren	3
2.3 Miljøoppfølgingsplan	3
2.3.1 Miljøoppfølgingsplan (MOP)	4

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Dette dokumentet med vedlegg:

- a) angir byggherrens målsetninger for Ytre miljø.
- b) angir krav for hvordan hensynet til Ytre miljø skal ivaretas under prosjektering og utførelse.
- c) beskriver hvilke aktiviteter som skal iverksettes for å sikre at Ytre miljøkrav etterleves.
- d) er et verktøy for å forankre Forsvarsbyggs miljøstrategi i prosjektene.

Dokumentet er styrende for byggherrens arbeid, for de prosjekterende, og for entreprenørens og dennes underleverandører.

2 Ansvar og myndighet

2.1 De prosjekterende

De prosjekterende skal:

- a) foreta nødvendige risikovurderinger ved oppstart og gjennom hele prosjekteringen. Restrisiko, inkl. hvilke risikoer som krever spesifikke tiltak, skal beskrives.
- b) ivareta de punktene som er angitt i miljøoppfølgingsplanen.

2.2 Entreprenøren

Entreprenøren skal:

- a) iverksette byggherrens prosjektspesifikke miljøoppfølgingsplan (vedlegg til dette dokumentet), og informere byggherren om forhold som ikke er beskrevet i planen. Forhold som er omtalt i planen under arkfane «miljømål» samt krav som er merket «Ja» i kolonne «gyldig kontraktskrav» under arkfane «miljøkrav» er gyldige for denne konkurransen
- b) videreføre miljøoppfølgingsplanen (vedlegg til dette dokumentet) fra prosjektering
- c) integrere byggherrens krav til Ytre Miljø som en del av entreprenørens egne systemer
- d) sørge for at byggherrens miljøkrav videreføres i kontrakter til underleverandører og underentreprenører+

2.3 Miljøoppfølgingsplan

Det er ikke utarbeidet komplett miljøoppfølgingsplan for prosjektet.

Under punkt 2.3.1 er det listet opp en del aktuelle bestemmelser som gjøres gjeldende for denne kontrakten.

2.3.1 Miljøoppfølgingsplan (MOP)

Miljøoppfølgingspunkter - KRAV OG ANBEFALINGER. ANBEFALINGER ER ANGITT MED RØDT.

Energi: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med rødt.

Faste krav. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav i Forprosjekt	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
3.1	Bygget skal prosjekteres og bygges slik at det i drift ikke har noe bruk av fossile energibærere til grunnlast eller spisslast, med unntak for nødaggater Bygget skal ha energieffektivt teknisk utstyr og installasjoner, samt behovsstyring og effektregulering av disse. Bygget skal ha energieffektiv ventilasjon med varmegjenvinning.	Måloppnåelse må være synliggjort i energiberegninger Vektlegging av energieffektivt utstyr, for eksempel LED lys og lysstyring osv. innarbeides i anbudsdokumenter.	Forskriftskrav	

Materialkrav: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med rødt. Dette gjelder ID 6.2, 6.3 og 6.4.

Krav som må vurderes og dokumenteres i tabellen

ID	Krav	Dokumentkrav	Vurdering
6.2	Bruke lavkarbonbetong med minimum klasse B i den utstrekning det er praktisk mulig. For definisjoner se norsk betongforening publ. Nr. 37: lavkarbonbetong. Kummer og all betongvare bør bestilles som lavkarbonbetong minimum klasse B. Må vurderes på prosjektbasis basert på tilgang til denne type produkter.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) iht ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	Omfang av plasstøpt betong, er liten. Tilgang på denne type betong må vurderes i den sammenheng.
6.3	Det skal benyttes 100% resirkulert stål i armering. Samt resirkulert stål/metall i gjerder, porter og andre konstruksjoner i den grad det er praktisk og økonomisk mulig. Makskrav 0,6 kg CO ₂ -ekv/kg armeringsstål for summen av livsløpsfasene A1 til A3. Må vurderes på prosjektbasis basert på tilgang til denne type produkter.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) iht ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	

6.4	Mineralull skal maksimalt ha 1,5 kg CO ₂ -ekv/m ² og R=1 i utslipp ved produksjon for summen av livsløpsfasene A1 til A3. Må vurderes på prosjektbasis basert på tilgang til denne type produkter.	Det skal fremlegges miljødeklarasjoner for (EPD) iht ISO 14025/EN-NS 15804 som verifikasjon.	
-----	---	--	--

Utslipp til jord, vann og luft: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**.

Faste krav som må tas inn av prosjekterende. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
7.1	I alle anleggsområder skal status mht. ev forurensning i grunnen dokumenteres før graving. Slik dokumentasjon fremlegges av Forsvarsbygg		Ved funn av forurensning.	Forsvarsbygg opplyser at det ikke er forurensning i grunn på den aktuelle tomten. Det er utgangspunktet.

Miljøoppfølgingspunkter i byggefasen: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**

Miljøledelse: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**. Dette gjelder ID 1.1 og 1.3.

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnelse om tema utgår
1.1	Entreprenør skal ha på plass et fungerende miljøstyringssystem med rutiner og struktur som viser hvordan Entreprenøren ivaretar relevante miljøhensyn knyttet til tjenestene som leveres.	Dokumentasjon på sertifisering etter en av disse tre ordningene: Miljøfyrtårn, EMAS eller ISO 14001 fremlegges 14 dager etter kontraktsinngåelse. Andre tilsvarende miljøledelsessystemer vil også kunne aksepteres, men da etter at disse er vurdert konkret ut fra den dokumentasjon som Entreprenør gir.	Når sertifikat ikke foreligger, vurderes dokumentasjonen konkret med bakgrunn i krav i veileder miljøledelse.	

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnelse om tema utgår
1.3	Entreprenøren skal være medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom Entreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.	Medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning fremlegges senest ved kontraktsinngåelse.		
1.4	Entreprenør er pliktig til å påse at leverte isolerglassruter til byggeprosjektet inngår i et retursystem for kasserte PCB-holdige isolerglassruter, jf. avfallsforskriften av 01.06.04 nr. 930 § 14-5.	Medlemsbevis fremlegges senest ved kontraktsinngåelse.		

Byggeplass og uteområder: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
2.1	Fornybare energikilder skal benyttes for anleggs- og brakkerigg. Mineralolje og fossil gass kan ikke benyttes til oppvarming. Elektrisitetsforbruk til anleggs- og brakkerigg skal dekkes av eksisterende nett og ikke fra aggregater.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Krav i forskrift.	

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
2.2	Byggvarme og byggtørk skal utføres uten bruk av fossile brenslere. Eventuelt biodrivstoff skal komme fra en sertifisert bærekraftig kilde i henhold til produktforskriften kapittel 3 §3-5 til § 3-9 og skal tilfredsstillende EN 15940.	Befaring fra byggherre på byggeplass og byggemøter. Kontrolleres i byggemøter og dokumenteres i referat.	Forventes som forskriftskrav gjeldende fra 2022.	
2.4	Lagring og påfylling av olje, drivstoff og kjemikalier skal skje på en sikker måte, slik at drivstoff- og oljesøl ikke oppstår. Det skal ikke foregå påfylling nærmere enn 10 m fra vann og vassdrag.	Entreprenøren skal gjennomføre jevnlig kontroll. Protokoll fra kontrollen skal være tilgjengelig for byggherre.		
2.5	Dersom det under anleggs- og byggearbeider oppdages antatte kulturminner i grunnen skal entreprenøren straks stanse arbeidet og varsle kulturminnemyndighetene.	Inkluderes i Entreprenørens beredskapsplan.		

Gjenvinning og avfall: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**. Dette gjelder ID 4.5 og 4.7.

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
4.5	Total avfallsmengde for nybyggprosjekter skal ikke overstige 25 kg/m ² BTA. Innbefatter ikke riving og rene masser fra klargjøring av byggegrøp.	Entreprenør skal fremlegge avfallsplan for byggherre før anleggsarbeider igangsettes.	Se også sektorens krav for avfallsløsninger.	

Prosjektnr: 240796

Prosjektets navn: Sola – NAW SARH - Spisemesse

Kontraktsnr: C02741

4.6	Det skal oppnås en utsorteringsgrad på minimum 80 % for avfall i byggefase. Sortering tilpasses lokale mottaksmuligheter.	Kvartalsvise avfallsrapporter skal genereres med dokumentasjon på sorteringsgrad og generert avfallsmengde (kg/m ²).		
4.7	Farlig avfall skal håndteres etter krav i Avfallsforskriften kapittel 11. Slam fra renseanlegg/oljeutskillere skal til godkjent deponi.	Det skal utarbeides miljøsaneringsbeskrivelse i henhold krav i byggeteknisk forskrift § 9-7.		

Helse og miljøskadelige stoffer: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med rødt. Dette gjelder ID 5.1.

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til entreprenør	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
5.1	Produkter som inneholder over 0,1% vekt-andel av stoffer på Miljødirektoratets prioritetsliste og REACH kandidatliste og godkjenningliste skal ikke benyttes under bygging og i det ferdige anlegget. Produkter som inneholder stoffer på REACH godkjenningliste, samt REACH vedlegg XVII skal ikke benyttes.	ProductExchange/CoBuilder Colloborate eller lignende skal brukes ved selektering og katalogisering av materiale og kjemikalier. Entreprenøren skal føre oversikt over forekomst av kjemikalier og produkter og skal kvartalsvis rapportere til byggherren om eventuell bruk av nevnte kjemikalier. Første rapport skal sendes 14 dager etter kontraktsinngåelse. For øvrig rapporteres det kvartalsvis.	Forsvarsbygg har lisens for innsyn i Product Exchange/CO builder Colloborate. Den enkelte må være registret som bruker for innsyn. Forespørsel om bruker må meldes inn som sak på Nettopp+.	Ikke vurdert pga uklart krav.
5.2	Sørge for klassifisering, merking og dokumentasjon (sikkerhetsdatablade) av farlige kjemiske stoffer og stoffblandinger i henhold til gjeldende regelverk (CLP).	Det skal foreligge tilgjengelig digitalt stoffkartotek. Entreprenøren skal kontinuerlig oppdatere stoffkartoteket med sikkerhetsdatablade, og disse skal være tilgjengelig på alle rigg-		

Prosjektnr: 240796

Prosjektets navn: Sola – NAW SARH - Spisemesse

Kontraktsnr: C02741

	Produktene skal også emballeres og lagres på en forsvarlig måte.	områder. HMS databladene skal inn i FDV dokumentasjonen.		
--	--	--	--	--

Materialkrav: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til utførende	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
6.5	Det tillates kun bruk av trevirke fra dokumentert bærekraftig skogsdrift, sertifisert etter PEFC- eller FSC-standardene. Bruk av tropisk trevirke skal ikke forekomme. Dette gjelder også miljøsertifisert tropisk tømmer.	Dokumentasjon på bruk av sertifisert bærekraftig trevirke og fravær av tropisk trevirke leveres fra Entreprenør som en del av FDV dokumentasjon.		

Utslipp til vann, jord og luft: Krav og anbefalinger. Anbefalinger er angitt med **rødt**

Faste krav som er tatt inn i NS 8401-8405-8407 Del III B Ytre miljø. Det må begrunnes dersom noen av kravene utgår i prosjektet.

ID	Krav til utførende	Dokumentkrav	Bakgrunn	Begrunnes om kravet utgår
7.3	Entreprenøren skal ha en beredskap for å håndtere sterkt forurensede masser eller sterkt forurenset vann/forurenset væske eller andre uhell som kan forårsake forurensning. Eventuelle utslipp av kjemikalier, drivstoff etc. skal varsles i henhold til varslingsinstruks, til nødetater og brann, redning -og plasstjenesten (BRP) der det er relevant, og Forsvarsbygg.	Entreprenør skal utarbeide beredskapsplan i tilfelle forurensede masser oppdages under gjennomføring. Beredskapsplan skal foreligge senest ved oppstart av arbeidene.		